UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum ; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Et aliis quibuscunque.

urn:nbn:de:hbz:466:1-77028

Visual Library

quam domi & apud vos ipſos eſtis. O Sodales, nuſquam eſt qui ubique eſt, foris argus, domi talpa. Quàm autem hoc congruum rationi, ut qui per diem tot aliis, veſperi ſecum ipſe, & cum ſuâ conſcientiâ loquatur. *Ingredere & includere in medio domus tuæ*; monet Ezechiel. Tuta domus, arcanum conſcientiæ: miſer eſt, & nec Deo, nec ſibi vivit, qui hac domo habitare neſcit, qui cùm conſcientia convenienda eſt, inertiſſimum illud objicit, *non lubet*. Sibi dictum putet unuſquiſque ſodalium, quod Hugo Victorinus in hæc verba ſubmonet: *Redi ad cor tuum, & ſubtiliter diſcute teipſum: conſidera unde venis, quò tendis, quomodo vivis, quid agis, quid amittis, quantum quotidie proficis vel deficis, quibus cogitationibus magis incurſaris, quibus affectibus tangeris, quibus tentationum machinis à maligno ſpiritu acriùs impugnaris: & cùm totum interioris & exterioris hominis ſtatum plenè cognoveris, non ſolùm qualis ſis, verùm etiam qualis eſſe debeas, de cognitione tui poteris ſublevari ad contemplationem Dei*. Conſcientiæ rationes quiſquis bene vult ſubducere, quotidie ſubducat: hoc ipſo malè curatur conſcientia, quia rariùs. Ah, quàm malè eſt extra legem viventibus, quidquid meruerunt, ſemper expectant. *Nam conſcientia accuſat, ratio judicat, timor ligat, dolor excruciat. Quod judicium eò certiùs punit, quò interiùs ſævit*. Præclariſſimè Bernardus: *Conſcientia mala*, inquit, *contriſtat animam, eámque Deo exhibet immundam, angeliſq; & hominibus fœdam & ſibi ipſi turbatam & inquietam. Nulla enim pœna major eſt malâ conſcientiâ. Omnium ſiquidem delictorum noſtrorum ipſa eſt teſtis, ipſa judex, ipſa tortor, ipſa carcer. Ipſa accuſat, ipſa judicat, ipſa punit, ipſa damnat. At verò conſcientia bona, templum eſt Salomonis*, ut idem Bernardus loquitur, *ager benedictionis, hortus deliciarum, aureum reclinatorium, gaudium Angelorum, Aula Dei, habitaculum Spiritus ſancti, liber ſignatus & clauſus, & in die judicii aperiendus. Nihil eſt jucundius, nihil tutius, nihil ditius bonâ conſcientiâ: premat corpus, trahat Mundus, terreat diabolus, illa erit ſecura uſque in finem*.

Ezech. c. 3. verſ. 24.

Tuta domus arcanum conſcientiæ.

Hugo lib. 3. de animâ.

Arb. ſatyr.

Greg. lib. 25. mor. cap. 6.

Bern. lib. de conſc. proximè finem.

Mala conſcientia eſt delictorũ teſtis, judex, tortor & carcer.

§. III. *Idem aliis quibuſcunque commendatur.*

NEmo hîc præmoliatur, ſe lege non teneri. Piacularis confeſſionis lex neminem habet eximium. Atqui verò huic ritè inſtituendæ, neceſſarium prorſus eſt, conſcientiam excutere & in notitiam deducere delictorum. Iſtud ſanè quò rariùs, hoc & pejùs fiet atque remiſſiùs; ipsâ exercitatione in hanc induſtriam roboramur. Qui in re familiari neglectum omnem cavere vult, expenſarum rationes quotidie inſpicit; ubi moræ & dilationes creſcunt, rem familiarem decreſcere neceſſe eſt. Idem prorſus hîc, ſeipſum noſſe non diſcit, qui ſeipſum raro inſpicit. Horologii ęquabilis ordo directricem manum quotidie poſtulat: conſcientiæ ſanitas quotidianis vult ſubſidiis fulciri. Epictetus pulchrè ſubmonens: *Quemadmodum*, inquit, *in ambulando caves ne clavum calces, pedémve diſtorqueas, ſic in degendâ vitâ cave, ne gubernatricem actionum, mentem tuam lædas*. Quod ſi in re unaquaque obſervabimus, omnia cautiùs aggrediemur. At ſi ſpinam aut clavum pede indueris, an non eâ mox horâ, eo certè die extrahes, ne pars læſa in malignum ulcus ſuppuret? ita pedi conſulis. Et conſcientiam ſi læſeris (*ſepties enim in die cadet juſtus*) non eodem mox die medicinam facies? mucronem ſubtiliſſimum pedi eximis, & lethale vulnus tolerabis in conſcientiâ? *Videte itaque, fratres, quomodo cautè ambuletis, ut ambuletis dignè, Deo per omnia placentes*. In quæ verba inſigniter Auguſtinus: *Dicitis*, inquit, *quid eſt ambulare? Breviter dico, proficere, ne fortè non intelligatis, & pigriùs ambuletis. Proficite, fratres mei, diſcutite vos ſine dolo, ſine adulatione, ſine palpatione. Non enim eſt aliquis intus tecum, cui erubeſcas & jactes te. Eſt tibi, ſed cui placet humilitas, ipſe te probet. Proba & teipſum tu ipſe. Semper tibi diſpliceas quod es, ſi vis pervenire ad id quod nondum es. Nam ubi tibi placuiſti, ibi remanſiſti. Si autem dixeris, ſufficit, & periſti. Semper adde, ſemper ambula, ſemper profice.*

Bona confeſſio requirit examen conſcientiæ.

Prov. c. 24. verſ. 16.

Epheſ. cap. 5. verſ. 15.

Coloſſ. cap. 1. verſ. 10.

Auguſt. ſerm. 15. de verb. Apoſt.

A *Noli in viâ remanere, noli retro redire, noli deviare. Remanet, qui non proficit: retro redit, qui ad ea revolvitur unde jam abſceſſerat; deviat, qui apoſtatat. Melius it claudus in viâ, quàm curſor præter viam.*

Laudata illa Moabitis Ruth, ut ſacræ paginæ teſtantur, *collegit in agro uſque ad veſperam, & quæ collegerat, virgâ cædens & excutiens, invenit hordei tres modios*. Conſtantiæ monet pertinax hic labor, & exigendæ ab animo rationis ſub ſerum veſperem. Quiſquis es, hoc tibimet tutò perſuade, non uſquequaque omnia ex amuſſi & ad unguem te facturum, quin à te facta limam admittant, imò exigant: quantumcunque induſtrius & ſolers ſis, tamen tam puri ſeminis acervum non colliges, quin collectum diligenter excutere oporteat, quando multa facimus, quæ velut caſſa nux omni nucleo carent, & præter ſolam virtutis ſpeciem nil habent in ſe pretioſi. *Quàm multi quærunt ſcientiam, & pauci conſcientiam!* Verendum ſanè, ne olim cùm reddenda erit ratio, eveniat nobis B quod infelicibus illis Ephratæis, Jordanem tranſire molientibus. Hi namque à Galaaditis intercepti & interrogati an Ephratæi eſſent, illis negantibus, imperatum porro, vernaculi idiomatis notam ederent, pronunciaréntque vocem *Scibboleth*, hoc eſt, ſpica granis plena. Hîc miſeris inaſſueta lingua non parebat, neque illi aliud enunciare poterant quàm, *Sibboleth*, hoc eſt, culmus grano vacuus. E vocali hoc ſigno, hoſtes eſſe noſcebantur, ideóque *ſtatim apprehenſi jugulabantur in ipſo Iordanis tranſitu*. Et nos in itu perpetuo atque tranſitu ſumus, è noſtro in orbem prorſus alium & novum: neque fas tranſire ulli, quem non excipiat ſeverum examen, in quo ſola virtus non rejicitur. Animus à virtute vacuus, velut ſteriliſſimus culmus ad incendia æterna dejicitur. At verò quemadmodum ſpicæ licet prægnantes granis, ob paleæ tamen ſterilem ſocietatem flagellis excutiuntur, ita vix ulli actus humani tam puti puri ab omni defectu & ſorde, quin & in his pretioſum à vili, ſincerum C ab impuro ſit ſecernendum. Ergo teipſum, tuáſque actiones, mi Chriſtiane cæde & excute; rejice paleam, remove omnia quæ maculant. Et ſanè par eſſet, ut, quod Ruth fecit, trium modiorum menſuram quotidie comportares. Hos ſacri interpretes ajunt eſſe cogitationis puritatem, locutionis veritatem, optimæ operationis ſinceritatem, ut diem totum ſibi rapiant & ſanctæ cogitationes, & colloquia utilia, & honeſtiſſimæ actiones unius Numinis honori editæ. Et hoc ipſum nocturnæ diſcuſſionis pars erit videre, num tres modios iſtos repleveris.

Ruth. cap. 2. verſ. 17.

Conſtantiâ opus eſt in hoc examine.

Bern. c. 21. de int. dom.

Iudic. c. 12. verſ. 6.

Actus humani ab omni ſorde ſunt excutiendi.

Omnes igitur cordis noſtri receſſus (inquit Caſſianus) *jugiter perſcrutandi ſunt, & aſcendentium in eos veſtigia indagatione ſagaciſſimâ retractanda*. Aureus ille orator ad idem graviſſimè ſuos hortatus: *Et ne*, inquit, *ita ſimpliciter jejuniorum hebdomadæ prætereant, ſcrutemur ſuam quiſque conſcientiam, & rationem examinemus, & conſideremus quidnam in hac hebdomadâ probè actum ſit, quid in aliâ, & quale au-* D *gmentum fecerimus ad ſequentem, quas in nobis affectiones correxerimus. Quòd ſi vitam noſtram non inſtituerimus, magnam animæ noſtræ curam habentes, nihil nobis uſui erit jejunium vel inedia quam toleramus, præſertim ſi comperti fuerimus inferiores his, qui tantum ſtudium colligendis opibus impendunt. Opus ſuum probet unuſquiſque. Vnuſquiſque enim onus ſuum portabit. Suum opus*, inquit Anſelmus, *non alterius examinet, ut Phariſæus publicani*. Neque tantùm peccata, ſed & actiones alias, quantumvis bonæ videantur, examinari vult Paulus. Deus quamprimum lucem creavit, inſpicere illam & experiri voluit: *Et vidit Deus lucem, quòd eſſet bona*. Quid luci cum hujuſmodi experimentis? an non de bonitate illius conſtabat, maximè cùm à Deo eſſet creata? Conſtabat omnino, ſed oſtendit hîc bonus Deus, quâ ratione noſtra nobis opera tentanda ſint & experienda, quantumcunque bona illa & lucida videantur. Sunt quæ nitorem, non tamen naturam auri habeant.

Caſſ. coll. l. 1. cap. 12.

Chryſoſt. homil. 11. in Gen. ante med.

Gal. cap. 6. v. 4. 5. & 6.

Gen. cap. 1. verſ. 4.

Chriſtus

Luc. cap. 9. verſ. 18.

A Chriſtus diſcipulos ſuos ſuper famâ ſuâ examinans: *Quem*, inquit, *me dicunt eſſe turbæ*? Idem & noſtrûm quivis de ſe interroget: Et quem me ajunt eſſe cives mei? Quem? expecta ſis, mi homo, reſpondebo. Ajunt te eſſe hominem potulentum & madidum, vini amantiſſimum, & in dies pæne ſingulos ebrium: & forſan tu ſolus hoc ignoras? Aut dicunt te Veneris eſſe mancipium, ad omnem petulantiam & libidinem projectum, ore, oculis, manu inverecundum: & forſitan tu ſolus hæc neſcis? Aut, non negant te cetera probum, ſed deparcum, ſordidum, avarum Euclionem, qui multæ pecuniæ longè ſit appetentior, quàm puræ conſcientiæ, avidior nummi, quàm cæli: & fortaſſis te ſolum hæc latent? Aut, conſtanter aſſerunt te hominem eſſe turgentis ſupercilii, ore aſperum, geſtu inflatum, ceremoniarum & pompæ cupidiſſimum, oſtentatione & arrogantiâ plenum: & fortè tibi uni hæc ignota ſunt? Aut, non equidem diſſimulant te pacis & concordiæ inimicum, omnis injuriæ impatientem, ad arma & iram præcipitem ruere, B difficillimè placari: & tu forſan te talem ad hoc temporis non credebas?

Aut, plerique affirmant te dandis conſiliis illuſtrem, politicum, comem; cetera te hominem tui ſenſus & cerebri eſſe, pertinacem & æneæ cervicis, nec religionis adeò tenacem; & fieri poteſt ut tibi ſoli hæc nunquam innotuerint? Aut, vox ferè omnium eſt, te quietis tam amantem, ut nihil tibi dulcius ſit quàm feriari & otio diffluere: & tu fortè hoc virtutis in te non notaras? Aut, fatentur plurimi, te precum quidem ſtudioſum, ſed patremfamilias incurioſè agere, & pecuniam utrâque manu inſigniter dilapidare: & fortè an tibi hæc à nemine objecta? Aut, nemo eſt qui non accuſet lividos dentes tuos, & oris mordaciſſimum acetum, quo omnium famam perfundi dicunt: & tu fors edentulum te credebas & manſuetæ linguæ hominem?

Quid ergo contra ſermones hos obducis? omnéſne falſi? Sæpe fit, mihi crede, ut hominem ſibimet ignotiſ- C ſimum, intus alii & in cute norint. Tu ergo tuam conſcientiam quot diebus interroga, non mentietur: ſi illa te reum pronuntiarit, errores ne defende, ſed emenda & corrige: ſi inſontem te abſolverit, rumores populi generosâ patientiâ contemne. Conſcia mens recti famæ mendacia ridet.

Epiſt. ad Secundinum Manich.

Auguſtinus olim intrepidè de ſeipſo: *Senti de Auguſtino*, ait, *quidquid lubet, ſola me in oculis Dei conſcientia non accuſet*. Idem, quicunque alius ſerenæ conſcientiæ homo liberrimè dicat; Loquantur de me alii quod volunt, modò me ad Dei tribunal defendat conſcientia. At quomodo defendet eum à quo neglecta, oppreſſa, vix unquam loqui permiſſa? Hîc fortè dicas, quanti ſunt, qui vix ſemel in anno, conſcientiæ ſuæ poteſtatem faciunt loquendi: & nos quotidianas illius accuſationes toleremus? Et quid oro, Chriſtiani, malæ cauſſæ argumentis pejoribus patrocinamur? Non eſt bonitas peſſimis eſſe meliorem, aut effrenatiſſimis moderatiorem; non inde D conſcientia noſtra erectior, quòd ab aliis ea calcetur, neque nos culpæ eximit tantus aliorum neglectus. Jobus conſiliis ſanioribus uſus: *Verumtamen*, inquit, *vias meas in conſpectu ejus arguam, & ipſe erit ſalvator meus*. Et annexa cauſſa: *Verebar*, inquit, *omnia opera mea, ſciens quòd non parceres delinquenti*. Ut tuum, ô mi Deus judicium præverterem, diebus omnibus meipſum judicavi, & velut à deprehenſo reo pœnas repetii.

Iob cap. 13. v. 15. & 16. & cap. 9. verſ. 28.

Chryſ. to. 5. hom. 46. ad pop. Antioch.

Pulcherrimè & ex naturâ rei de hoc diſſerens Chryſoſtomus: *Eſt tibi tribunal*, inquit, *multum habens emolumentum, & nullam referens accuſationem. Conſtitue ſuper conſcientiâ judicantem rationem, & in medium omnia tibi patrata propone, animæ tuæ peccata ſcrutare, & pœnas exige diligenter, & dic: Quamobrem hoc, & hoc auſa es? Et ſi hæc quidem fugiat, aliena diſcutiat, dic ad eam: Non de his te judico, non pro his veniſti te purgatura. Quid enim ſi ille malus? quare tu hoc, & hoc admiſiſti? reſponde, noli accuſare, tua conſideres, non aliena. Et eam in hanc anxietatem agas continuè. Poſtea, ſi nihil quod dicat, habeat, ſed refugiat; dilania flagellans eam quaſi quandam ancillam inſolentem, & fornicantem: & quotidie judicium hujuſmodi conſtitue* (quotidie, nota Gerarde, quotidie) *& ignis flumen deſigna, veneniferum vermem, tormenta reliqua: nec eam amplius ſinas diabolo copulari, nec impudenter loquentem toleres: Ille, venit ad me, ipſe mihi tendit inſidias, ipſe me tentat, ſed dic ei: Niſi tu velis, illa omnia ſuperflua. Quòd ſi rurſum dicat: Corpori connexa ſum, carnem induta, mundum habito, in terrâ commoror, dic ad ipſam: Hæc omnia ſunt excuſationes & prætextus. Nam & ille carnem erat indutus, & ille mundum habitans, & in terrâ converſans, probabilis fuit: quin & tu ipſa, cùm bene te geſſeris, carne circumdata id facis. Quòd ſi doleat hæc audiens, ne tollas manum: non enim morietur, ſi percuſſeris, ſed eam ex morte erues. At ſi rurſum dixerit, quòd ille exacerbavit, ei reſponde: ſed tibi licebat non exacerbari. Certè frequenter iram compreſſiſti. Si dixerit, quòd* B *illius ſpecies me ſublevavit, dicas ei, ſed tu poteras continere, pone victos, propone primam mulierem quæ dixit:* Serpens decepit me, *nec à crimine liberatam. Cùm autem hæc examinaveris, adſit nemo, nemo tumultuetur: ſed ſicut judices ſub velis judicant ſedentes: ſic & tu pro velis, quietis tempus & locum inquire. Et parvorum magnas exige pœnas, ne magnis unquam approximes. Si per ſingulos hoc feceris dies* (obſerva iterum Gerarde, ſingulos dies) *cum fiduciâ ſtabis ante tremendum illud tribunal.*

Gen. cap. 3. verſ. 13.

Ita verbum è verbo expreſſit Chryſoſtomus, qui unà graviſſimè queſtus: *Sed nos*, inquit, *non ita facimus, ſed omne contrarium. Nam ſimul atque reclinati ſumus, omnia verſamus ſæcularia, & hi quidem immundas inferunt cogitationes, hi verò fœnora & commercia, & corruptibiles curas.* Ita ſomnum peſſimè auſpicamur, inter vanas, avaras, invidas, inter impuras & ſordidas cogitationes. Ita nec dormimus quidem ſine vitio, cùm tam vitioſè obdormiſcimus.

Chryſ. ibid.

C Hoc eſt quod Chriſtus toties repetitis clamoribus inculcat: *Vigilate & orate, quia neſcitis diem neque horam, quâ Dominus veſter venturus ſit. Et vos eſtote parati, quia quâ horâ non putatis, filius hominis veniet.*

Matt. cap. 24. verſ. 42.
Luc. cap. 12. verſ. 40.

Peſtilentiſſimè incogitantiæ, & inexplicabilis audaciæ eſt, conſcientiam ægram, & letalis culpæ, vel unicæ ream, ad lectum deducere, ac plumis ſe ſepelire, nec priùs Numinis offenſas deprecari, & cum Deo in gratiam redire. O mortalium miſerrime, periiſti, & æternùm periiſti, ſi nox hæc tibi ſit ultima. Et cujus promiſſis ſecurus, poſt hanc plures tibi noctes polliceris? Diebus pæne ſingulis immatura efferuntur funera; morte ſubitâ hinc illinc plurimi rapiuntur ad tribunal, & tu nihilominus offenſo & irato tibi Deo, lectum temerarius irruis? Ah, infelix, quàm non ludendum eſt cum *Æternitate!* levi obſtaculo aut concuſſu, momento unico ſpiritus intercipitur, & omne tuum vivere conſumptum eſt: cras cadaver tuum in ſandapilâ, animus erit in ge- D hennâ, ſi non priùs peccatum excludas, quàm ſomnum admittas. His ſeſe periculis ſubducit, qui ſopori ſe permiſſurus, ante ſeriò evigilat, & quidquid per diem noxarum nævorúmque contraxit, dolore abſtergit & emendationis propoſito.

Inexplicabilis audaciæ eſt conſcientiam ægram letalis culpæ ad lectum deducere.

Hic talis licet eâ nocte vitam finiat, vitâ tamen beatiore non excidet. Ergo *vigilate, quia neſcitis neque diem neque horam: Eſtote parati, quia quâ horâ non putatis, filius hominis veniet.*

Sermonem, Gerarde, unà cum die finiamus. Lux hæc abiit, ſed non ſine lineâ, quod tibi mihique gratulor. Longus fui, fateor, ſed prædixi hoc futurum, & ideo longam à te patientiam poſtulavi. Ego quidem oppidò feſſus ſum dicendo, ſed non dubitem, quin tu etiam audiendo. Utrique fatigationem ſomnus eximet, ſed ſomnus quem præceſſerit Examen conſcientiæ, ut non doceamus tantùm facere, ſed & faciamus.

LIBER